

PÁ 17. 5. 19:00 Moravské divadlo

FRI 17 May 7.00 p.m. Moravian Theatre

Karel Václav Rais

KALIBŮV ZLOČIN

Obraz z podhoří

KALIBA'S CRIME

An image from the foothills

Slovácké divadlo Uherské Hradiště

Theatre of Slovácko Uherské Hradiště

podle dramatisace Bedřicha Vrbského
s použitím motivů Huberta Krejčího zpracovali
based on Bedřich Vrbský's dramatization
and Hubert Krejčí motives, edited by
Iva Šulajová, Jan Antonín Pitínský
dramaturgie dramaturgy Iva Šulajová
scéna stage design Jana Hauskrechtová j. h. as a guest
kostýmy costumes Eva Jiřiková
hudba, texty písní, hudební nastudování
music, lyrics, music production Tomáš Jeřábek
pohybová spolupráce choreography Petr Liška j. h. as a guest
režie directed by Jan Antonín Pitínský j. h. as a guest

česká premiéra 4. 2. 2012
Czech premiere 4 February 2012

osoby a obsazení characters and cast

Kaliba Pavel Majkus

Vojtěch Kaliba, jeho syn Vojtěch Kaliba, his son Tomáš Šulaj

Nána Nedomlelová, jeho dcera Nána Nedomlelová, his daughter

Monika Horká

Manka Smržová, jeho dcera Manka Smržová, his daughter

Andrea Nakládalová

Smrž Kamil Pulec

Boučková, vejměnice Boučková, elderly woman

Pavλίna Hejčmanová / Irena Vacková

Karla, její dcera Karla, her daughter Jitka Josková

Marie Konopáčová, její dcera Marie Konopáčová, her daughter

Klára Vojtková

Konopáč Petr Čagánek

Kukelka Pavel Hromádka

Bouček Vladimír Doskočil

Rachota Jiří Hejčman

vězeň Karban aj. prisoner Karban and other Zdeněk Trčálek

dozorci aj. prison guard and other Jan Horák

Ze spolupráce režiséra J. A. Pitínského se Slováckým divadlem v Uherském Hradišti vzešlo v minulosti několik výjimečných inscenací, nejednou oceněných prestižními divadelními cenami. Po dramatu Gabriely Preissové *Gazdina roba* (2000) následovaly inscenace klasiky různého období, provenience i stylu (Dostojevskij, Těsnohlídek, Němcová, Mácha). Zatím poslední – šestý – Pitínského režijní počín se vrací opět na půdu divácky oblíbené vesnické dramatiky. Raisův pozapomenutý román *Kalibův zločin* (1892) je svou výpovědí srovnatelný s velikostí *Maryši* bratří Mrštíků nebo Preissové slavných her. Silný příběh muže, jehož nerovný – a ze strany o mnoho let mladší nevěsty i vypočítavý – sňatek a následné intriky tchýně postupně dovedou až k tragickému konci, je napínavým rodinným dramatem. Raisova dokonalá povahokresba a smysl pro dialogický jazyk jdou ruku v ruce s až překvapivou aktuálností tématu „domácího násilí“, zde navíc uplatňované ne zcela obvykle na muži. Ve scénické úpravě *Kalibova zločinu* Pitínský spolu s dramaturgyní Ivou Šulajovou vycházeli z dramtizace Bedřicha Vrbského, která vznikla už v roce 1935, ovšem nikdy se nehrála na profesionální scéně. Tu pak doplnili nejen o další motivy Raisova díla, ale inspirovali se i tvorbou Huberta Krejčího.

The cooperation of director J. A. Pitínský and the Theatre of Slovácko in Uherské Hradiště has already resulted in several exceptional theatre productions often awarded prestigious Czech theatre awards. After Gabriela Preissová's drama *Gazdina roba* (2000), other productions of classic titles from different epochs, origin and styles followed (Dostoyevsky, Těsnohlídek, Němcová, Mácha). The sixth and last Pitínský's direction comes back to the rural theme which is quite popular with the audience. The slightly forgotten Rais's novel *Kaliba's Crime* (1892) can be compared to *Marysha* by the Mrštík brothers or famous plays by Preissová. This exciting family drama is a powerful story of a man whose uneven and calculated marriage (to a profit-seeking much younger wife) and the subsequent intrigues of his mother in law conclude in a very tragic end. Rais's flawless portrayal of the characters and his sense of dialogue go hand in hand with the surprising topicality of the theme. The theme of "domestic violence" here quite unexpectedly exercised on man. Pitínský together with the dramaturge Iva Šulajová based their staging efforts of *Kaliba's Crime* dramatization by Bedřich Vrbský written in 1935, however, never performed on a professional theatre stage. The creators added some more elements from Rais's works and were also inspired by Hubert Krejčí's oeuvre.

Je to velmi krásně a bohatým jazykem napsaný zoufalý příběh o tom, jak touha po zcela specifických druzích mamonu a majetku zničí prostou lidskou krásu, která je v tom románu ukryta ve velmi prostém sedlákovi. Jsou tam ale i nevídané kvality literární, které již dnes schází, především hluboká Raisova empatie. Zná ty lidi do každého koutka jejich srdce a dovede to velmi přirozeně vyjádřit.

J. A. Pitínský

It is an amazing and hopeless novel written in a very beautiful and rich language describing the horrible desire for mammon and possession that destroys a humble human purity in this book represented by a simple peasant. However, the book has surprising literary qualities, which is quite rare nowadays, and most of all there is also Rais's profound empathy. He knows the characters to every corner of their souls and is able to express this in a very natural way.

J. A. Pitínský

Kalibův zločin

Pitínský v inscenaci pracuje s prvky vesnické kroniky, ale čas příběhu a přírodního dění se tu často dostávají do kontrastu. Zatímco nevěsta přijíždí v zimě a do chladné chalupy, první konflikty mezi Kalibou a oběma ženami začínají na jaře, kdy příroda vzkvétá. Obraz přízemních lidských hádek je tu v protikladu s idylickou zelení květináčů na okraji jeviště i s malebnými štíty hor na prospektu. Scéna Jany Hauskrechtové podpořila napětí jevištního dění také protiklady mezi moderní bílou dekorací, představující stěny pokoje, dřevěným selským nábytkem a hromadami nadýchaných peřin, v nichž se hrdinové střídavě uklidňují, skrývají či doslova brodí. Výsostná divadelní znakovost, která k Pitínského hradištským inscenacím neodmyslitelně patří, se tentokrát projevila rovněž v líčení, gestikulaci, stylizovaném pohybu a pochopitelně i v kostýmní výpravě, v níž Eva Jiřikovská propojila atributy lidového kroje s vlastní imaginací.

Herecký soubor Slováckého divadla je v posledních letech proslulý svou poctivostí a stále udržovanou kondicí. Tomáš Šulaj hraje titulního hrdinu ve dvou zásadně odlišných polohách, jež se někdy až patologicky mění: na jedné straně nesmělý, zadržávající a stále trochu neohrabaný nekňuba, na straně druhé energií nabitý novomanžel, jehož překotná mluva prozrazuje velké plány i víru v budoucnost. Irena Vacková v úloze jeho tchyně Boučkové vytvořila znepokojivou figuru manipulátorky, která dokáže účelově lhát, plakat i lichotit, jen aby dosáhla svého. Jednu z vrcholných scén inscenace představuje dialog Boučkové s Karlou, když ta matce přiznává nemanželské dítě a tím i skutečný motiv manželství s Kalibou. Zatímco Karla Jitky Joskové vyjadřuje v hysterickém záchvatu svůj odpor k manželovi, Boučková Ireny Vackové násilím umlčuje dceru v hromadě peřin.

David Kroča, ČRo – Vltava, Mozaika / 1. 3. 2012

Léčka na stárnoucího mládence

Pitínského inscenace dynamizuje příběh pohybovou, gestickou i hlasovou stylizací (obdobně jako u Lišky Bystroušky jsou tu patrné vlivy azijského divadla), proměnlivá scéna počítá i s „druhým plánem“, ochozem na horizontu, kde vidíme herce v různých fyzických akcích, ale i při promluvách, v nichž má být naznačen distanc (takto „z výšky“ například hovoří při návštěvě ve vězení sestra ke svému trestanému bratrovi). Někdy se projeví i Pitínského záliba v prezentaci krásy s obtížněji dešifrovatelnou interpretací (vysoké zasněžené hory, promítnuté na zadní stěnu; snad touha

po čistotě v jinak „špinavé“ záležitosti?). Inscenace má ovšem parametry účinně komponovaného celku, herci podávají – možná až překvapivě při plnění stylizovaného zadání – velmi přesvědčivé výkony.

Jan Kerbr, Divadelní noviny / 12. 4. 2012

Pitínský's production develops the dynamic of the story by stylization of the moves, gestures and voices (just like in *The Cunning Little Vixen* some Asian theatre features are apparent). The changeable stage design uses also "second level" – a gallery at the horizon where actors perform different action and speak as if from a distance (sister talking to her brother at a prison visit). Sometimes, we can see Pitínský's fondness for presenting the beauty with a complicated interpretation (e. g. high mountains with snow screened at the back wall: perhaps the desire for the purity in the "dirty business?"). However, the production makes part of a very well put-together project with quite surprisingly very convincing yet stylized actors' performances.

Jan Kerbr, Divadelní noviny / 12 April 2012

Jan Antonín Pitínský – básník, prozaik, dramatik, překladatel a divadelní režisér. Narodil se v roce 1955 ve Zlíně jako Zdeněk Petrželka. Po absolvování Střední knihovnické školy v Brně (1977) vystřídal řadu zaměstnání (mj. malíř pokojů, závozník, knihovník ve Státní vědecké knihovně v Brně). Roku 1978 založil amatérské divadlo Tak-tak, v letech 1978–1981 byl archivářem a inspicientem v Divadle na provázku (spolupracoval s režiséry Petrem Scherhauserem, Evou Tálskou či Zdeňkem Pospíšilem). Stál u zrodu Ochotnického kroužku (1985), kde působil jako autor a režisér (např. dramaturgie Kafkovy *Ameriky*). Po jeho sloučení s HaDivadlem a vzniku Kabinetu múz zde působil jako režisér (1990–1992). Spoluzaložil brněnské kulturní centrum Skleněná louka (1993) a podílel se na uměleckém vedení pražského Divadla Na zábradlí (2000–2002).

Od roku 1990 se věnuje především divadelní režii, spolupracuje s různými scénami v České republice i na Slovensku a dosud vytvořil přibližně 90 mimořádných inscenací. Mezi ně patří divadelní adaptace Felliniho filmu *Osm a půl (a půl)* (1995, Městské divadlo Zlín), úprava děl Gabriely Preissové *Její pastorkyňa* (1995, Městské divadlo Zlín) a *Gazdina roba* (2000, Slovácké divadlo Uherské Hradiště), scénická montáž z tvorby Jana Čepa a Jakuba Demla *Sestra Úzkost* (1995, Dejvické divadlo v Praze), hry Thomase Bernharda *Ritter, Dene, Voss* (1996) a *Divadelník* (1999, obě Divadlo Na zábradlí), scénické oratorium *Jób* (1996, Hadvadlo), Těsnohlídkova *Liška Bystrouška* (2004, Slovácké divadlo v Uherském Hradišti) a Čapkův *Hordubal* (2010, Divadlo Husa na provázku, Brno) a dramaturgie klasických děl české literatury uvedené v Národním divadle v Praze: Durychova román *Bloudění* (1998), Vančurovy *Markéty Lazarové* (2002) a *Babičky* Boženy Němcové (2007). Vedle činohry režíroval též opery: *Tristan a Isolda*, *Dalibor* (Národní divadlo v Praze), *Dido a Aeneas* (Divadlo J. K. Tyla, Plzeň).

Pitínský je typem autorského divadelníka – píše hry, scénáře, adaptuje literární texty, které posléze také většinou režíruje. Jeho silná režijní imaginace, spojená s častým využíváním metody asociativní montáže, se postupně podřídila kompozičnímu řádu inscenace. Z Pitínského divadelní poetiky vyrůstá i jeho dramatická tvorba, která od konce 80. let přinášela první projevy postmoderní poetiky v české dramatice.

Na festivalu Divadelní Flora bylo v minulosti uvedeno hned šest Pitínského inscenací: *Ignorant a šílenec* (SND Bratislava), *Renata Kalenská, Lidové noviny* (HaDivadlo Brno), *Vějíř s broskvovými květy* (Divadlo v Dlouhé Praze), *Liška Bystrouška, Divá Bára a Cikáni* (Slovácké divadlo Uherské Hradiště).

Jan Antonín Pitínský is a poet, writer, playwright, translator and theatre director. He was born in 1955 in Zlín as Zdeněk Petrželka. After graduating from Central School of Librarianship in Brno (1977), he changed his occupation a lot (he worked among others as a room painter, tractor driver, driver's assistant, librarian in the State library in Brno). In 1978 he founded an amateur theatre Tak-tak and from 1978 to 1981 he worked as an archivist and inspector at the Goose on a String Theatre (worked with director Petr Scherhauser, Eva Tálská or Zdeněk Pospíšil). He helped found the Amateur Circle (1985), where he worked as an author and director (e.g. dramatization of Kafka's *America*). After it joined the HaDivadlo and the Cabinet of the Muses was founded, he worked there as a director (1990–1992). He cofounded the cultural centre of Brno called Glass Meadow (1993) and he was part of the artistic management of the Theatre Na zábradlí (2000–2002).

Since 1990 theatre direction has become his main focus, he cooperates with various theatres all over the Czech Republic and Slovakia and he has created around 90 exceptional productions so far. Among others – theatre adaptation of Fellini's film *Eight and a Half (And a Half)* (1995, City Theatre Zlín), his own adaptation of Gabriela Preissová's *Její pastorkyňa* (1995, City Theatre Zlín) and *Gazdina roba* (2000, Theatre of Slovácko Uherské Hradiště), staged collage of works by Jan Čep and Jakub Deml *Sister Anxiety* (1995, Dejvice Theatre in Prague), Thomas Bernhard play *Ritter, Dene, Voss* (1996) a *Histrionics* (1999, both Theatre Na zábradlí), staged oratorio *Job* (1996 HaDivadlo), Těsnohlídek's novel *The Cunning Little Vixen* (2004, Theatre of Slovácko in Uherské Hradiště) and Čapek's *Hordubal* (2010, Goose on a String Theatre, Brno) and dramatization of the Czech classics staged at the National Theatre in Prague: Durych's novel *Wandering* (1998), Vančura's *Markéta Lazarová* (2002) and Němcová's novel *The Grandmother* (2007). Apart from the drama he also directs operas: *Tristan and Isolde, Dalibor* (National Theatre in Prague), *Dido and Aeneas* (J. K. Tyl Theatre, Plzeň).

Pitínský works as a theatre author – he writes plays, adapts literary texts, which he often directs himself. His powerful imagination connected with frequent use of associative collage has submitted to the compositional order of a production. His theatre poetics gave rise also to his dramatic oeuvre which, from the end of the 80s, bears the signs of postmodern poetics in the Czech literature.

The Flora Theatre Festival hosted six of Pitínský's productions: *The Ignoramus and the Madman* (Slovak National Theatre Bratislava), *Renata Kalenská*, *Lidové noviny* (HaDivadlo Brno), *The Peach Blossom Fan* (Theatre in Dlouhá Street Prague), *The Cunning Little Vixen*, *Wild Bára* and *Gypsies* (Theatre of Slovácko from Uherské Hradiště).

Slovácké divadlo, založené v roce 1945, se těší nebývalé divácké oblibě. Uherské Hradiště je mj. nejmenším městem s tzv. kamenným divadlem ve střední Evropě. Na přibližně 26 000 obyvatel města připadá více než 8 000 současných předplatitelů, přičemž zájem o abonmá stoupá dál. Ročně navštíví divadlo 95 000 diváků. Jedná se o divadlo repertoárového typu s ročním kalendářním typem abonmá a sezónním studentským a žákovským abonmá; každoročně tak nastuduje šest celovečerních titulů na velké scéně a titul na Malé scéně, s pravidelností dále studuje každý druhý rok též jeden pohádkový titul pro děti. Ředitelem a uměleckým šéfem divadla je od roku 1990 Igor Stránský a je tak nejdéle sloužícím divadelním ředitelem v České republice.

Stoupající oblibu divadla i věhlas v celorepublikovém měřítku v posledních letech odstartovala nejen snaha o pečlivě vybíraný a žánrově vyvážený repertoár, pravidelné hostování významných osobností (J. A. Pitínský, Radovan Lipus, Oxana Meleškina-Smilková), ale také výtečná konstelace profesionálně vyrovnaného a tvořivě sešraného hereckého ansámblu, jež zvládá nastudování her historických, současných, konverzačních, situačně komických i živě zpívaných hudebních děl. Soubor bývá pravidelně zván na prestižní domácí festivaly, nominován na ceny Alfréda Radoka, jednotlivci jsou držiteli cen i nominací nejvyšší domácí herecké Ceny Thálie; některé z divadelních inscenací byly uvedeny v záznamu České televize.

Dramaturgie divadla se pravidelně snaží uvádět na scénu novinky v podobě původních domácích i zahraničních her, nových překladů klasických her a adaptací různých druhů próz.

Theatre of Slovácko was founded in 1945 and it has been popular ever since. Uherské Hradiště is the smallest town with a permanent theatre stage in the Central Europe. There is approximately 26 000 inhabitants in Uherské Hradiště and more than 8 000 of them are season ticket holders and the number still rises. The theatre has around 95 000 visitors per year. It is a repertory theatre with system of subscription and seasonal student tickets. Every year they produce six feature productions at the main stage and one at the Small Stage. Moreover, every other year they produce one fairy tale for children. Since 1990 Igor Stránský has worked as the director as well as artistic director of this theatre and he is the longest theatre director in service in the Czech Republic.

The rising popularity and fame of the theatre was lately launched by the effort to choose the right and balanced repertory and by the host appearances of renowned artists (J. A. Pitínský, Radovan Lipus, Oxana Meleškina-Smilková), but most of all by the ensemble of professional and very creative actors. They are not afraid to plunge into staging historical plays, contemporary ones, conversational plays, comedies as well as live musicals. The ensemble is regularly invited to various Czech festivals, nominated for Alfréd Radok Awards, some of the actors were Awarded the Thalia Award and some were nominated in various categories. Several of their productions were recorded as films by the Czech Television. The theatre dramaturgy tries to regularly stage new Czech and foreign plays, new translations of traditional plays and adaptations of various novels.